

Araştırma Verilerine Açık Erişim ve FAIR İlkeleri

İlkay Holt, COAR

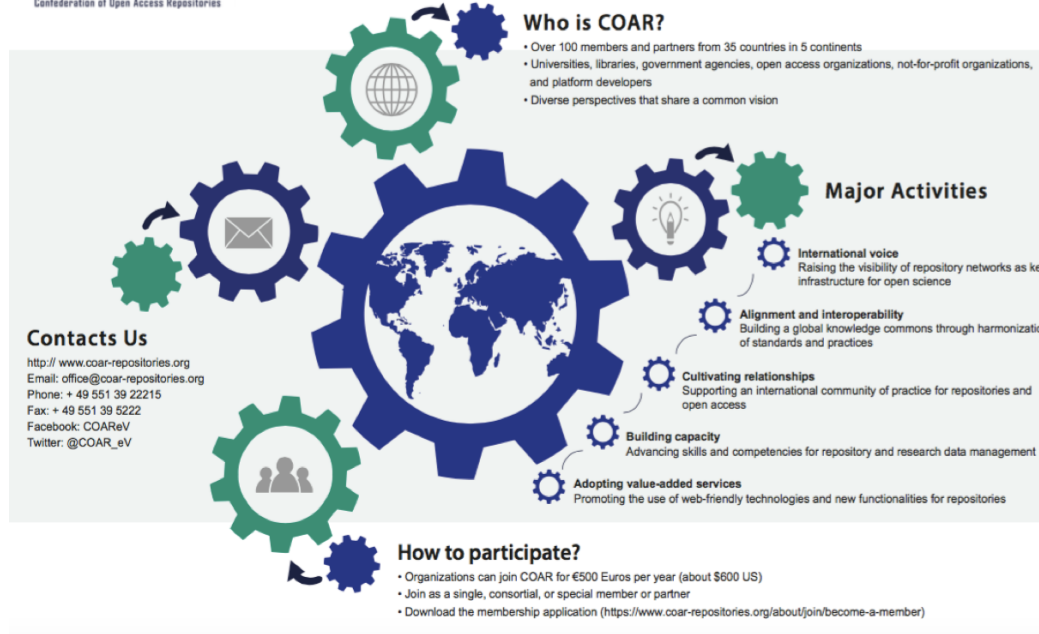
İYTE, İzmir, 11 Nisan 2019



COAR (Açık Erişim Arşivler Konfederasyonu) Hakkında



Working for a sustainable, global knowledge commons based on a network of open access digital repositories:



COAR (Confederation of Open Access Repositories= *Açık Erişim Arşivler Konfederasyonu*) dünyanın her yerinden 140'dan fazla üye kurum ve ortağı ile uluslararası bir dernektir.

Açık arşiv topluluklarında kapasite geliştirmek, ilgili politika, altyapı ve uygulamaların uyumunu sağlamak, ve bu toplulukların global sesi olmak için çalışır.

OpenAIRE Advance proje ortağıdır.

Bilimsel İletişim Hizmetleri için İyi Uygulamalar

COAR ve SPARC bilimsel iletişim hizmetlerinin şeffaf, açık ve akademinin misyonunu yerine getirmesini sağlayacak yedi ilke yayınladı:

1. Doğru yönetim
2. Açık standartlar
3. FAIR veri toplama
4. Şeffaf fiyatlandırma ve sözleşmeler
5. Kolay göç
6. Veraset/halifiyet planı
7. Açık içerik

Good Practice Principles for Scholarly Communication Services

COAR and SPARC have developed seven good practice principles to ensure that scholarly communication services are transparent, open, and support the aims of scholarship. These principles can be used by users to make decisions about which services they will contract with, and by service providers to improve their practices and governance



GOOD GOVERNANCE

The service has strategic governance that allows community input on the direction of the service and operational governance with community representation and decision making power.



OPEN STANDARDS

The service uses open APIs to enable interoperability, and adheres to open standards. Ideally, the platform is based on open-source software, but in cases where it is not, user-owned content is managed according to well-established, international standards.



FAIR DATA COLLECTION

Only data necessary for the service's provision are collected from users and the type of the data collected and how they are used is clearly and publicly articulated.

These principles are informed by Principles for Open Scholarly Infrastructure-v1 by Bilder G, Lin J, Neylon C (2015) © 2019 COAR and SPARC, subject to a Creative Commons Attribution 4.0 International License



TRANSPARENT PRICING AND CONTRACTS

The service's contract conditions and pricing are transparent and equitable, with no non-disclosure agreements included.



EASY MIGRATION

User-owned or generated content can be easily migrated to another platform or service upon termination of contract, without any additional fee from the service provider.



SUCCESSION PLANNING

If the service is a nonprofit, the organization's bylaws state the conditions and terms governing how the organization may be transferred or wound down. If the service is provided by a for-profit entity, the contract/agreement should not be assignable to another entity without the client's express permission.



OPEN CONTENT

Content, metadata and usage data are immediately, openly and freely available in machine-readable format via open standards, and using licenses (like CC0 or similar) which facilitate reuse.

Sürdürülebilir bilgi ortak alanı

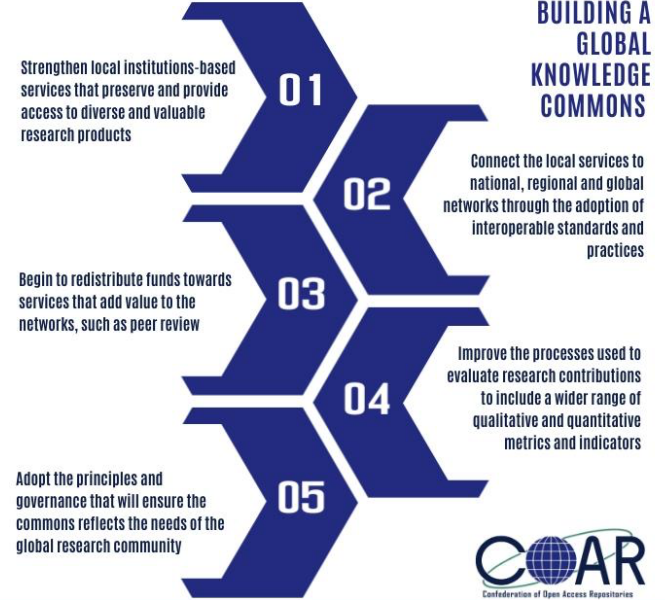
COAR, geleneksel yayıncılık modellerinin açık erişim iş modellerine dönüştürüldüğü bu dönemde, kapsayıcı, katılımcı, sürdürülebilir ortaklığa ihtiyacımız olduğunu vurguluyor.

1. Araştırma ürünlerine erişim sağlayan ve koruyan yerel kurumsal merkezli hizmetleri güçlendirin
2. Birlikte çalışabilir standartlar ve uygulamalar benimseyerek yerel hizmetleri ulusal, bölgesel ve küresel ağlara bağlayın
3. Bütçenizi akran değerlendirmesi gibi katma değer sağlayan hizmetlere kanalize etmeye başlayın
4. Araştırmaya katkıyı değerlendirmek için kullandığınız süreçleri, daha geniş bir niteliksel ve niceliksel gösterge ve ölçümleri içerecek şekilde geliştirin
5. Müstereklerin küresel araştırma topluluğunun ihtiyaçlarını yansıtmasını sağlayacak ilkeleri ve yönetişimi benimseyin

Beyond Open Access

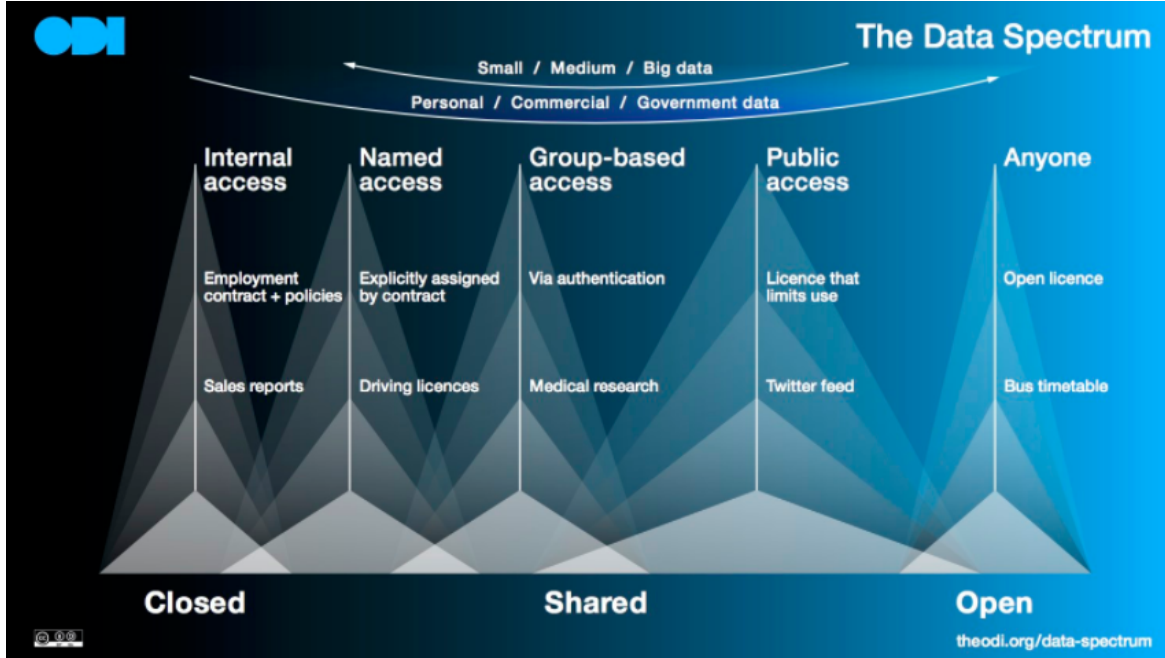
Five Prerequisites for a Sustainable Knowledge Commons

Open access is about the democratisation of knowledge. However, as open access becomes widely adopted, there is a risk that we will accentuate the inequalities and unsustainability of scholarly publishing, through wide spread implementation of pay to publish business models.



We recognize the need to go beyond open access, to create an open and fair system for sharing research outcomes. Our vision is a sustainable knowledge commons. A global commons that reflects the needs of different communities and regions, allow all researchers to fully participate, while also fostering positive change and innovation in scholarly communications.

Veriye erişim bir spektrumda yer alır



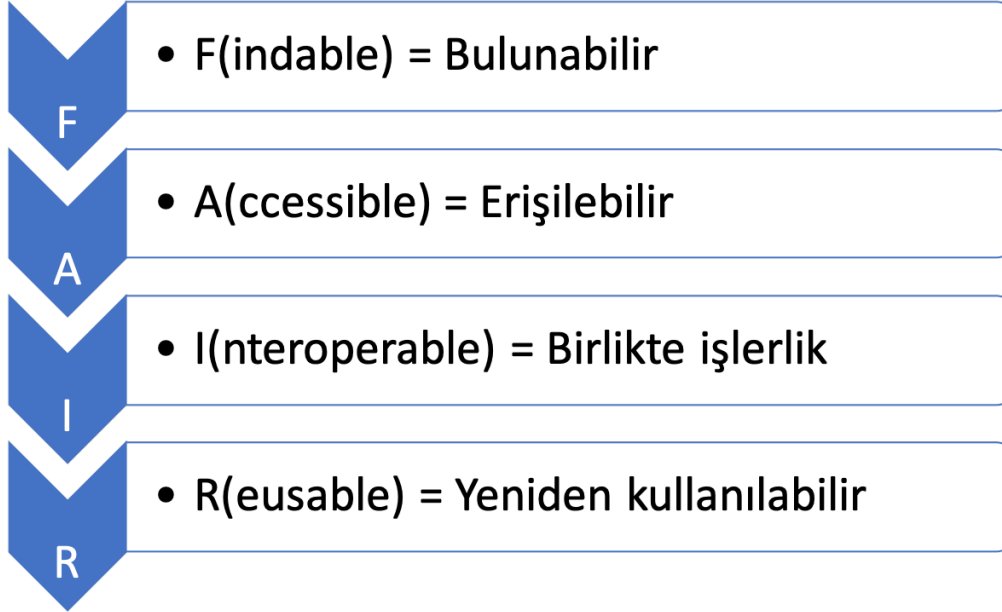
Açık veri, herkes tarafından serbest şekilde kullanılabilir, paylaşılabilir, yeniden kullanılabilir (modifiye edilebilir) veridir (Open Knowledge International).

Verinin erişim ve paylaşımı, özelliklerine bağlı olarak kapalıdan açığa bir spektrumda yer alır.

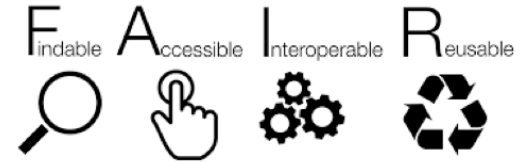
<https://theodi.org/about-the-odi/the-data-spectrum>

‘Açık erişim bilginin demokratikleşmesidir.’

FAIR İlkeleri



'Mümkün olduğunda açık,
gerektiği kadar kapalı'



FAIR İlkeleri

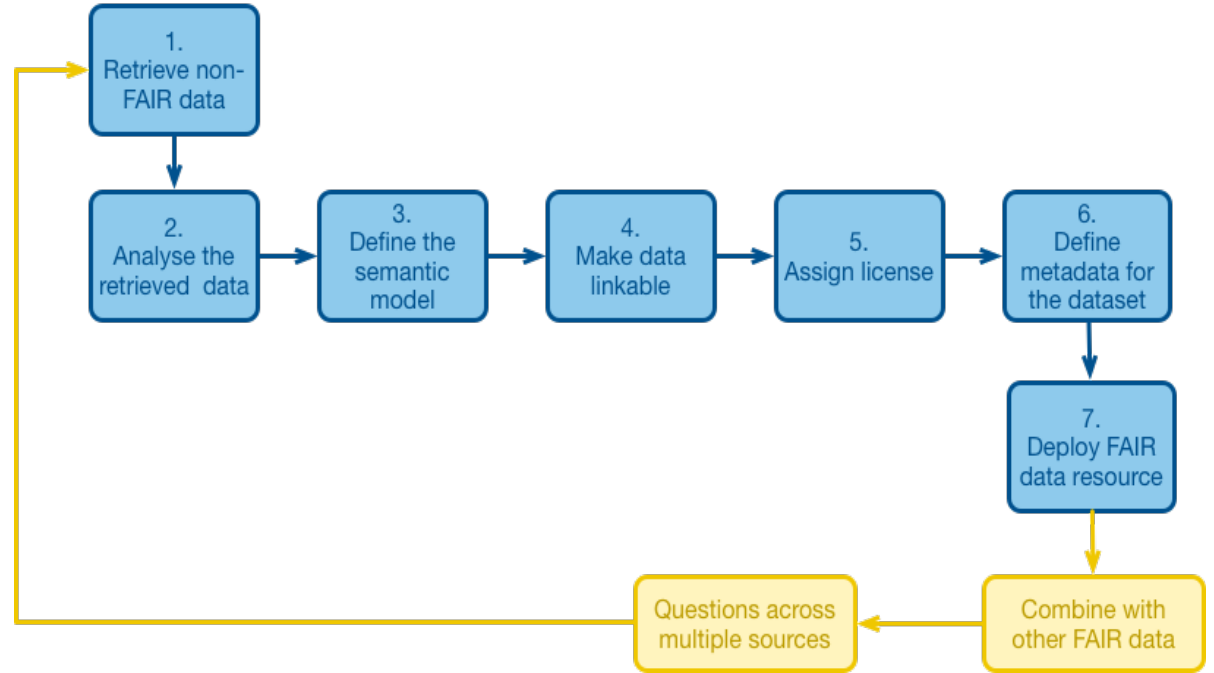
F(indable) Bulunabilir	A(ccessible) Erişilebilir	I(nteroperable) Birlikte alışılabilir	R(eusable) Yeniden kullanılabilir
<p>F1. st(veri)ye global olarak tek ve sonsuz kalıcılıkta bir tanımlayıcı atanır</p> <p>F2. veri zengin üstveri ile tanımlanır</p> <p>F3. st(veri) taranabilir bir kaynaktan kayıtlıdır ve indeklenir</p> <p>F4. stveri nitelediği veri tanımlayıcısını açık ve tam olarak belirtir</p>	<p>A1 (st)veri tanımlayıcı ID'si ile, standart bir iletişim protokolü kullanarak, bulunabilir</p> <p>A1.1 bu protocol açık, ücretsiz ve global olarak uygulanabilir koşuldadır</p> <p>A1.2 bu protocol yetkilendirmeye, gerektiğinde yetkilendirme prosedürüne izin verir</p> <p>A2 üstveri, veri mevcut olmadığı zaman bile erişilebilirdir</p>	<p>I1. stveri bilginin temsili için standart, erişilebilir, paylaşımlı ve yaygın bir biçimde uygulanabilir bir dil kullanır</p> <p>I2. (st)veri FAIR ilkelerini izlemek için kontrollü sözlükler kullanır</p> <p>I3. (st)veri diğer st(veri)ye nitelikli referanlar verir</p>	<p>R1. st(veri) tam, doğru ve ilgili atıfların tümünü içerir</p> <p>R1.1. (st)veri net ve erişilebilir bir kullanım lisansı ile açılır.</p> <p>R1.2. (st)veri kaynağı ile ilişkilendirilir</p> <p>R1.3. (st)veri disipline özel, ilgili topluluğun ihtiyaçlarını karşılar</p>

FAIRleştirme süreci



<https://www.go-fair.org>

FAIR ilkeleri üstveri, veri ve destekleyici altyapı için geçerlidir. Bulunabilirlik ve erişilebilirlik gereksinimlerinin çoğu üstveri düzeyinde gerçekleştirilebilir. Birlikte çalışabilirlik ve yeniden kullanım veri düzeyinde daha fazla çaba gerektirir. Bu şema, GO FAIR tarafından benimsenen FAIRleştirme sürecini gösterir.



FAIRsharing.org standart, veritabanı ve politikalar



1295 Standards

Terminology Artifact	728
Model/Format	384
Reporting Guideline	159
Identifier Schema	10
Metrics	14

[View all](#)



1220 Databases

Natural Sciences	1130
Engineering Science	97
Humanities	31
Social Sciences	28

[View all](#)



118 Policies

Funder	23
Journal	82
Society	9

[View all](#)

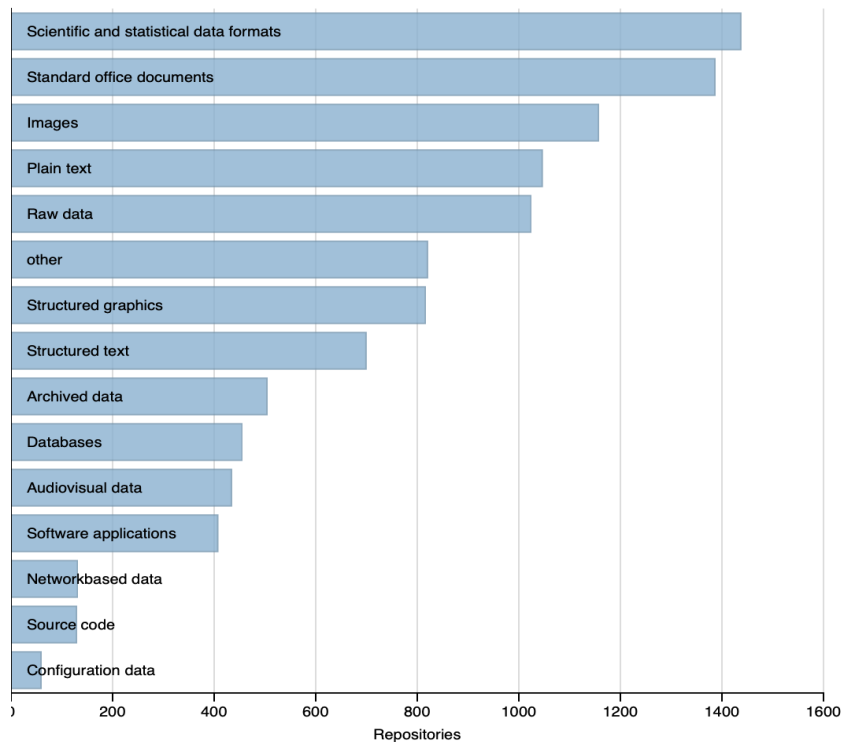
Araştırma verisinin yayınlanması ve açık arşivler

Açık arşivler hizmet ettikleri kitlenin entelektüel çıktısını yönetir ve buna erişim sağlar. Bu açıdan çok değerli bir –yerel- yarar sağlar. Bir yandan da daha geniş araştırma ağı içinde arşivler birleşim noktasıdır. Ortaklaşa yarattıkları içerik ile küresel bilgi varlığını oluşturduklarından, yüksek katma değer hizmet üretme potansiyeline sahiptirler.

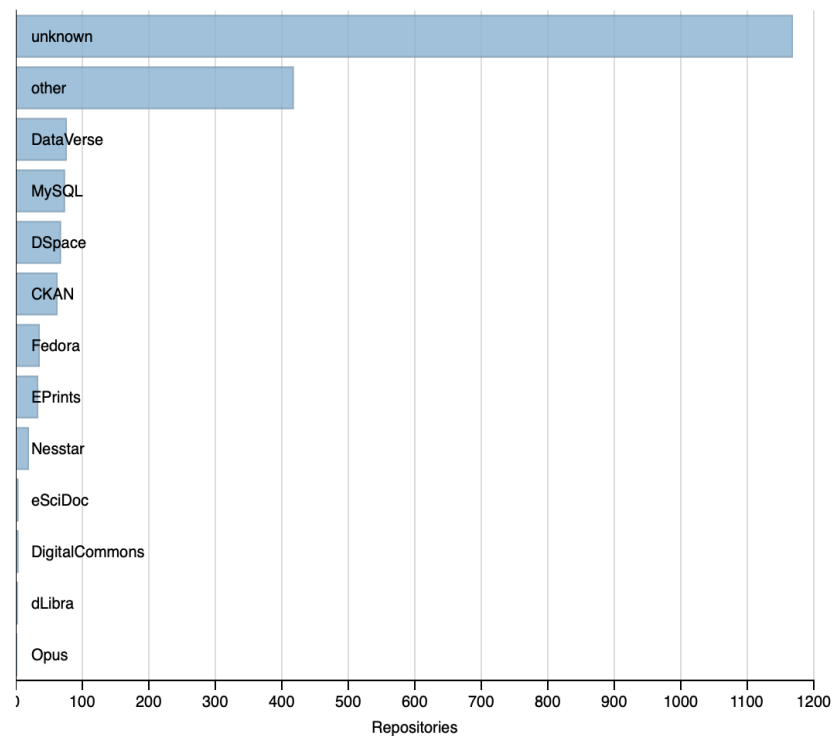
Açık arşivler, açık bilimin gerçekleştirilmesi için yerel, katılımcı, küresel politika ve standartlara uygun, üzerinde yeni servislerin geliştirilebileceği altyapıyı sağlar.

Veri arşivleri

Content types



Software



COAR Yeni Nesil Arşiv (YNA) önerileri



COAR, yeni nesil açık arşivleri, bilimsel iletişimde dağınık ve küresel bir ağ altyapısının temeli olarak konumlandırmaktadır. Bu altyapı, katma değer yaratan hizmetler sunabilen, böylelikle geleneksel sistemi dönüştürecek, daha araştırma merkezli hale getirecek, inovasyonu destekleyen ve ayrıca akademik topluluk tarafından kolektif olarak yönetilen özelliktedir.

<http://ngr.coar-repositories.org>

About the behaviours

In February 2017, the COAR Next Generation Repositories Working Group published several user stories that outlined the group's priority functionalities for repositories in the future, for public review and comment. The user stories were updated based on input from the community, and, in turn, were used to identify 11 new behaviours for next generation repositories. Each behaviour is described here and links to the related technologies, protocols and standards recommended by the Working Group for adoption to support each behaviour.

The new behaviours and technologies proposed here will facilitate the development of new services on top of the collective network, including social networking, peer review, notifications, and usage assessment.

Behaviour is the term we use to describe a broad functionality that a repository would ordinarily support.

List of defined behaviours

1. [Exposing Identifiers](#)
2. [Declaring Licenses at the Resource Level](#)
3. [Discovery Through Navigation](#)
4. [Interacting with Resources \(Annotation, Commentary, and Review\)](#)
5. [Resource Transfer](#)
6. [Batch Discovery](#)
7. [Collecting and Exposing Activities](#)
8. [Identification of Users](#)
9. [Authentication of Users](#)
10. [Exposing Standardized Usage Metrics](#)
11. [Preserving Resources](#)

Yeni nesil arşivlerin karakteristikleri

- Yayınlanmış makale, ön baskılar, veri setleri, rapor, imaj, yazılım vb. geniş yelpazede kaynak çeşitliliği barındırır.
- Kaynak merkezlidir, yayının kendisi hizmetin ve altyapının odak noktasıdır.
- Dış sistemlerle bağlantılı bir arşivdir. Arşivler arası bağlantılar, farklı arşivlerdeki kaynaklar arasındaki etkileşimin sonucu olarak, çift yönlü linkler veya üst verinin değişimi ile yaratılan katman servisler aracılığı ile yapılır.
- Makine dostudur, minimum geliştirme çabası ile çok çeşitli küresel arşiv servislerinin geliştirilebilmesine izin verir.
- Aktif yapıdadır; versiyonlama, yorum, güncelleme ve kaynaklar arasında bağlantıyı destekler.

Yeni nesil arşivlerde FAIR ilkeleri

- FAIR İlkeleri ağırlıklıla metadata ve semantik düzeyde standartlara ve birlikte işlerliğe dikkat çeker. Açıklık ve verinin yayınlanması beklentisi yoktur. İlkelerin uygulaması konusunda farklı topluluklardan beslenir. (GOFAIR, FAIRsharing, RDA vb.)
- COAR'ın yeni nesil (yayın ve veri) arşivler için davranış ve teknoloji önerileri ise araştırmacının davranışına odaklı ideal senaryolar üzerine kuruludur. Örneğin açık hakem değerlendirmesi, kullanıcı etkileşimi, metrikler gibi altyapılar üzerine kurulabilecek yeni hizmetleri destekleyen teknoloji önerilerinde bulunur.
- COAR şu anda bu farklılıklara odaklanarak FAIR ilkelerine uygun yeni nesil veri arşivleri için öneriler üzerinde çalışıyor.

İletişim

COAR (Confederation of Open Access Repositories)

www.coar-repositories.org

office@coar-repositories.org

ih@ilkayholt.net